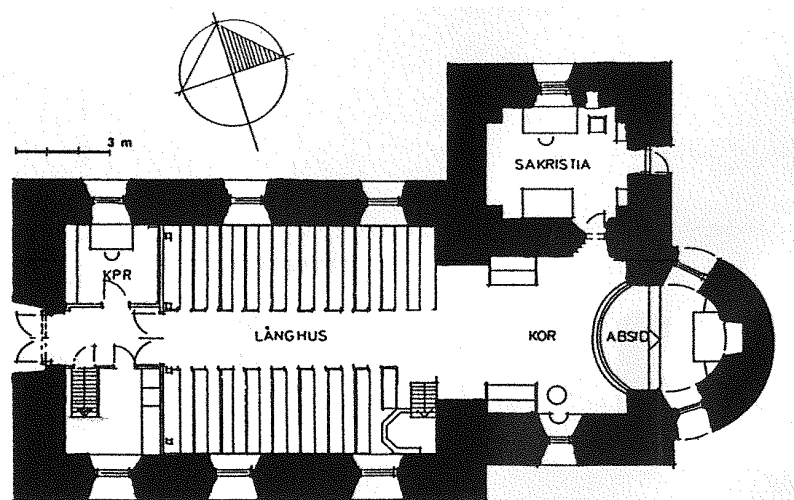

Gårdeby

Besiktning av kalkmåleri 2015-06-09
Gunnar Nordanskog & Eva Ringborg

Sammanfattning

Vid besiktning av målningarna ovan korets valv, kunde konstateras att det rör sig om en draperimålning från 1700-talet. Den är visserligen i originalskick och ett intressant exempel på välbevarat måleri från denna tid, men kan strykas från listan över stiftets bevarade medeltida kalkmålningar.

Bakgrund

I kyrkobeskrivningen av Ann-Charlotte Hertz nämns att det ska finnas spår av måleri ovanför kortaket i Gårdeby kyrka. Hertz hänvisar till en arkeologisk förundersökning som Östergötlands länsmuseum gjorde 1992 samt en besiktning av långhus- och korvindarna som gjordes tillsammans med länsstyrelsen 1995. Målningarna, som finns på södra korväggens nederkant ned mot valvet, var då nästan helt dolda av isolermattor, men beskrivs som ”slingor i blågrått, ljusbrunt och mörkrosa mot en vit grund”.

En dendrokronologisk undersökning daterar takstolen över koret till mitten av 1300-talet, och den bedöms vara återuppbyggd efter en brand. Två virken i absiden är dock original från slutet av 1200-talet, vilket daterar uppförandet av stenkyrkan (Eriksson 2006).

I Sten Petersons inventering av medeltida kalkmåleri i Linköpings stift nämns Gårdeby, men Peterson har inte besiktigt målningarna.

Beskrivning av kalkmålningarna

Murarna ovanför korets valv är putsade upp till murkrönet. Putsskiktet med målningar är ca 1 cm tjockt, och under det finns ytterligare minst ett äldre putsskikt. När isolermattorna avlägsnats, framträder målningarna tydligt som överdelen av en draperimålning över det södra korfönstret. Måleriet är delvis överbyggt av det virke som bär upp trätunnvalvet över koret, men ovanför korfönstret syns på ömse sidor en ”boll” vilket föreställer draperityg sammanbundet med ett gult band. Detta är karaktäristiskt för 1700-talets draperimålningar, och det bör ha tillkommit i samband med en renovering 1747. Målningen var dock inte synlig länge, utan doldes av tunnvalvet 1785, vilket byggdes samtidigt som kyrkans tegeltak utbyttes mot ett spåntak (Hertz 1996).

Bedömning av målningarnas skick

Målningen är helt i originalskick, i grå, gula och röda färgnyanser. Vissa slagskador finns och smärre sprickor i putsen, men både måleri och puts är stabilt.

Besiktningdatum 2015-06-09
Foto Gunnar Nordanskog
Rapport sammanställd av Gunnar Nordanskog 2015-06-16
Granskad av Eva Ringborg

Källor

Eriksson, Jan 2006: *Dendrokronologiska undersökningar av medeltida kyrkor inom Linköpings stift*.
Länsstyrelsen Östergötland Rapport 2006:16.

Hertz, Ann-Charlotte 1996: *Gårdeby kyrka*. Kyrkoberskrivning utgiven av Linköpings stifts kyrkoberskrivningskommitté.

Peterson, Sten 2003: Kalkmåleriinventering, Linköpings stift.